

NEOBJAVLJENE ISPRAVE I AKTI XIII STOLJEĆA IZ DUBROVAČKOG ARHIVA

Dr Josip Lučić

I dio

U dubrovačkom arhivu u zbirci »Miscellanea saeculi XIII« (serija 76, Acta sanctae Mariae Maioris, diplomata et acta XIII saec. — neuvršteno u katalogu kod Ćurlice) nalazi se stanovit broj isprava i akata koji su izbjegli pažnji dosadašnjih izdavača srednjovjekovnih dokumenata osobito T. Smičiklasa¹ i J. Radonića.² Te sam dokumente prepisao i nastojat ću ih objelodaniti u nekoliko nastavaka.³ Materijal koji kanim tiskati, podijelio sam u nekoliko skupina. Prva se odnosi na razdoblje do 1252. godine, tj. do polovice stoljeća. Ta je godina uzeta kao pogodna jer: označuje približno polovicu stoljeća, Dubrovčani su konačnim ugovorom državno-pravne prirode sredili svoj položaj i odnos prema Veneciji, a stoljetni spor između dubrovačke i barske nadbiskupije ušao je u završnu fazu. Iz tog razdoblja objavljujem 9 dokumenata različitog sadržaja: međugradski ugovori o prijateljstvu, trgovački ugovori o isporuci robe, apohe, nagodbe, dukale, isprave u vezi crkvenih pitanja između Dubrovnika i Bara i sl. Isprave će se objelodanjivati kronološkim redom. U daljim nastavcima objavit će se i neke isprave koje ne pripadaju isključivo ovoj seriji, nego se nalaze zapisane u notarskim knjigama XIII stoljeća, a nisu dosad tiskane. Na kraju — ukoliko bude raspoloživog prostora — nastojat će se tiskati sačuvane dubrovačke oporuke iz tog stoljeća, jer su i one — iako u malom broju — našle svoje mjesto u Smičiklasovom diplomatskom zborniku.

Kratak opis i datiranje dokumenata koji se sada objelodanjuju.

Dok. br. 1. To je ugovor o prijateljstvu i slobodnoj trgovini sklopljen u kolovozu 1206. između predstavnika grada (castrum) Recanati iz Marke u srednjoj Italiji i Dubrovnika. Ugovor je bio poznat dubrovačkom povjesničaru Rastiću, koji ga spominje u svojoj »Chronica ragu-

¹ T. Smičiklas, Codex diplomaticus regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae, II i dalje. — Kratica: SCD.

² J. Radonić, Dubrovačka akta i povelje, I i dalje.

³ Na postojanje tih neobjavljenih dokumenata upozorio me moj bivši srednjoškolski profesor dr V. Foretić, sada viši naučni suradnik Historijskog arhiva u Dubrovniku. Zahvaljujem se glavnom uredniku »Arhivskog vjesnika« B. Stulliju, koji mi omogućuje da taj nepoznat materijal objelodanjujem u ovom časopisu.

sina«. ⁴ On je imao izvornik u rukama jer se poziva na nj izrazom »ad reliquias«. To znači da se čuvao u relikvijaru katedrale Sv. Marije gdje su se nekoć spremale najvažnije državne isprave. ⁵ Kasniji istraživač trgovačkih odnosa Dubrovnik i srednje Italije, P. Matković spominje taj i druge ugovore (npr. sa Pesarom i Ferarom) pozivajući se na Rastića, ali se žali »o kojih odnošajih nam žalibog nestalo listina«. ⁶ Drago nam je što možemo ispraviti autora i saopćiti da je ugovor između Recanatiya i Dubrovnik iz 1206. sačuvan. Ugovor sadrži obećanje konzula iz kastruma Recanati da će s Dubrovčanima održavati čvrsti mir i prijateljstvo, pošteno ih pomagati u svom gradu i području što se tiče osoba i stvari. Ugovor ne predviđa uzajamno oslobađanje plaćanja lučkih pristojbi kako je to zabilježeno kod nekih drugih ugovora iz toga razdoblja. ⁷ Imena predstavnika grada Recanati nisu kod Rastića tačno prenjeta. Vjerojatno su se iskrivila tokom kasnijih prepisivanja njegova rukopisa. Rastić navodi da je ugovor u ime Dubrovnik potpisao knez Kvirin sa svojim sucima. To nije tačno (ukoliko on nije imao u rukama neki drugi primjerak tog ugovora). Među potpisnicima se ne nalaze njihova imena. Autor je zacijelo sâm umetnuo ime tog kneza prema drugim ispravama u kojima se on u to vrijeme spominje. Po tome bi mogli zaključiti da je te godine Kvirin (Quirinus) zaista bio dubrovački knez. Naime, za prvih godina mletačke vlasti nad Dubrovnikom nemamo čvrstih kronoloških podataka, ni drugih izvora o tome tko je i koliko vremena bio sve dubrovački knez. Za razdoblje od 1205. do 1226. spominju se samo dvojica Johannes Dandulus i Laurentius Quirinus. ⁸

Četiri se dokumenta (br. 2, 3, 4, 7) odnose na Veneciju.

Dok. br. 2. Priznanica (apocha) o uredno isplaćenom dugu. Potječe iz svibnja 1207. Namira je u desnom dijelu jako oštećena i izjedena. Mjestimično nedostaje tekst. To otežava čitanje i razumijevanje sadržaja u potpunosti.

Dok. br. 3. Zadužnica (securitas de debito) mjeseca svibnja 1238. kojom povjerenici pok. Ivana Dandulo, dubrovačkog kneza označuju zaostala dugovanja dubrovačke općine prema njemu. Zadužnica prethodi raspravi o otplaćivanju tog duga objelodanjenoj u SCD IV, 61—62. Treba je dakle povezati s tom ispravom.

Dok. br. 4. To je transumpt (tačnije: vrsta isprave zvana vidimus) u koji su umetnute dvije starije isprave sa zahtjevom izvršenja obaveza

⁴ »An. 1206. Ad reliquias«. — Chronica Ragusina Junii Restii (ed. Nodilo), MSHSM 25, 1893, 74. — U SCD IV, 251—252 tiskan je ugovor Dubrovnik i Recanatiya iz 1251. godine. To je u stvari ovaj ugovor iz 1206, samo ga je Smičiklas netačno datirao. Ugovor iz 1251. dakle nije sklopljen. Ne postoji.

⁵ V. Foretić, Dubrovački arhiv, Historijski zbornik IV, 1951, 10—4, 209. — O smještaju, čuvanju arhivske građe u Dubrovniku i odredbama o kancelarijskom poslovanju, usp. B. Stulli, O pravnom režimu korištenja arhivske građe, Arhivski vjesnik IX, 1966, 149—162, 200—208.

⁶ P. Matković, Trgovinski odnošaji između Dubrovnik i srednje Italije, Rad JAZU 15, 1871, 16.

⁷ O vezama i ugovorima između Dubrovnik i Italije u to vrijeme usp. J. Lučić, Pomorsko-trgovačke veze Dubrovnik i Italije u XIII stoljeću, Pomorski zbornik 5, 1967, 447—472, s literaturom.

⁸ S. Ljubić, Ob odnošajih dubrovačke sa mletačkom republikom tja do g. 1358, Rad JAZU 5, 1868, 83, 107, vremenski određuje knezovanje L. Kvirina od 1205—1216. — P. Pisani, Num Ragusini ab omni iure Veneto a saec. X usque ad saec. XIV immunes fuerint?, Paris 1893, 58.

sadržanih u njima — isplate duga. Transumpt je jako oštećen tako da je prva isprava nečitljiva. U drugoj ispravi općina dubrovačka se poziva da isplati 1400 libara venecijanskih dinara. Taj je novac ona pozajmila od dvojice Venecijanaca u namjeri da isplati duždu svoje novčane obaveze. Izgleda da je riječ o namiri zajma kojeg su Dubrovčani svojedobno podigli radi naoružanja vojske (pro exercitu) na zahtjev dužda Jakoba Teupula (Tiepolo) još 1242. godine.⁹ Dug su Dubrovčani vjerojatno namirivali tako da su vraćali novac jednom dužniku zadužujući se kod drugoga, jer je rok vraćanja jednom dužniku bio dosta kratak. Transumpt je datiran 1244. godinom »mensis junii, die octavo exeunte« znači 23. lipnja.

Dok. br. 7. Dukala, kojom dužd Marin Maurocenus, u povodu jedne razmirice u Dubrovniku, šalje svoje poklisare da urede spor. Dubrovčani se obavještavaju da u svemu poslušaju njegove poslanike. Dukala nema godine izdanja. Spominje se samo datum mjeseca: 4. travnja (die quarto intrante), ime dužda i IX indikcija. Marin Maurocenus duždevao je od 16. VI 1249 — 1. I 1253, a IX indikcija pada u 1251. Zato je datacija: 4. travnja 1251.

Dok. br. 5. Isprava (instrumentum) o kupovini soli. Dubrovčanin Pavao Volcinnia stigao je u Drač,¹⁰ da kupi sol.¹¹ Tom je zgodom 24. I 1248. sklopio ugovor s Paskalom Saruppi, građaninom Drača, koji će mu do kraja idućeg mjeseca isporučiti deset milijara smeđe soli (salis bruno) ili jedan milijar bijele soli (de sale albo). Za to će dobiti 500 perpera u roku godine dana. Ukoliko se jedna ili druga strana ne bude pridržavala ugovora tj. isporuke ili isplate, primjenit će se sankcije. Ugovor je učinjen u dva primjerka. U prvom nastupa Pavao Volcinnia kao kupac, u drugom Paskal Saruppi kao prodavač. Prvi je ugovor objelodanjen u SCD IV, 334—336, drugi, u nešto različitijoj stilizaciji, nije bio poznat.

Novac od ove prodaje primio je Paskal 4. VI 1249. o čemu mu je izdana priznanica.¹² Otprije je on poznat Dubrovčanima. Potpisan je npr. kao svjedok prilikom sklapanja ugovora o kupovini dva milijara crne soli (de sale nigro) između Dubrovčana Pavla Bocignolo i Petra Carnisii s jedne strane i Dračanina cur Cumano de Sucotrino s druge.¹³ Poslije njegove smrti, sin mu Aleksije nastavio je trgovati s Dubrovčanima.¹⁴ Izraz cur ispred imena u ovim ispravama očito potječe od grčkog kyr.

Dok. br. 6. Odgovor kotorskog biskupa Diodata na traženje dubrovačkog senata. Biskup je odgovorio da će u sporu, koji istražuje u ime

⁹ SCD IV, 159, 161, 168.

¹⁰ Drač — stari grčki Epidamnus, rimski Dyrrhachium, srednjovjekovni Durachium — sagradili su Grci u VII st. prije n. e. U starom i srednjem vijeku važno trgovačko i pomorsko središte i ishodište. Od njega se pružala put Istoka glasovita »via Egnatia«. Oko njega su se borili Bizant, Ostrogoti, Normani, Makedonci, Mlečani, Srbi, Anžuvinci, Turci. Glavni mu je izvozni artikal bila sol u tri vrste: bijela, smeđa, crna. — Usp. K. Jireček, Položaj i prostor grada Drača, p. o. Glasnik srpskog geografskog društva I, 1912, sv. 2, 1—10.

¹¹ O važnosti i značenju trgovine soli za Dubrovnik, usp. E. Stulli, Dubrovnik Enciklopedija Jugoslavije, sv. 3, 133, 139.

¹² SCD IV, 396—397.

¹³ SCD IV, 188. — Usp. još Thálloczy—Jireček—Sufflay, Acta et diplomata res Albanie mediae aetatis illustrantia, I, 1913, br. 180. — Taj Sucotrino je, po mišljenju Jirečeka, Slaven. Jireček, Drač... str. 6.

¹⁴ Thálloczy—Jireček—Sufflay, br. 247.

pape, biti objektivan prema dubrovačkom biskupu. Dokument nije datiran. Datacija mu se može u širem terminu odrediti po biskupu Diodatu. On je bio biskup 1247—1249. godine.¹⁵ Dokument zacijelo treba uvrstiti u problematiku rješavanja spora između dubrovačkog i barskog nadbiskupa. Međutim, prema pregledanoj literaturi, nisam uspio pronaći vrijeme kada je papa Inocencije IV odredio kotorskog biskupa Diodata i arcidakona Teodora da budu njegovi istražitelji u tom sporu.

Dok. 8. i 9. Tiču se spora dubrovačke i barske nadbiskupije o tome kome pripada naziv i vlast metropolite. Biskupije Bara, Ulcinja i Svača bile su 999. god. podvrgnute metropoliji u Dubrovniku.¹⁶ Međutim, u toku XI st. tačnije 8. I 1089. papa Klement III uzdigao je barskog biskupa na čast nadbiskupa i vlast metropolite podvrgnuvši mu kao sufragane biskupije ulcinjsku, trebinjsku, svačku, drivastčku, pilotsku, a kasnije rašku i bosansku.¹⁷ Tako je Bar otcijepljen od dubrovačke metropolije. Dubrovački nadbiskup i metropolita ne priznaje to otcjepljenje. Nastaje pravnička borba u kojoj obje strane dokazuju svoja prava: dubrovačka da barski biskup nije metropolita, a barski da ne potpada pod Dubrovnik. Obje strane služile su se u prepirci bulama koje su sami krivotvorili. Sve do početka XIII st. izgledalo je da će Dubrovnik dobiti spor. Ali tada nastaje preokret i prevaga malo po malo prelazi na Bar. Vrhunac spora bio je 1252. kad su obje strane pozvane na sud pred papu Inocencija IV u Perugiu da iznesu svoje dokaze.¹⁸ Dokumentacija o tom sporu je obilna.¹⁹ Nema isprave kako je spor riješen. Činjenica je da je barski nadbiskup ostao metropolita sa svojim sufraganima. Pronašli smo dvije isprave koje će baciti dopunsko svjetlo u neke pojedinosti o tom pitanju.

Dok. br. 8. To je neovjerovljen prijepis tužbe barskog nadbiskupa Ivana protiv Dubrovčana, koji su ga jednom zgodom napali, zatvorili, izrugali mu se. On ih je tada ekskomunicirao i zatražio odštetu od 2000 perpera zbog pretrpljenih uvreda. Sam događaj, ali bez detalja, poznat je iz pisma dubrovačkog nadbiskupa Ivana poslanog 24. II 1252. iz Perugie Dubrovčanima. Barski nadbiskup potužio se, na taj postupak Dubrovčana prema njemu, jednom kardinalu u Perugi. Dubrovački nadbiskup dobio je od tog kardinala tekst optužbe koji, prema njegovim riječima, sadrži: »ita quod prelatus Antibarensis... diffamaciones contra clerum et populum Ragusinum super captione sua proponendo quedam turpia et inhonesta que de canibus et Saracenis... proferenda, petendo a nobis duo millia yperperorum pro apsolucione excommunicationis super captione ipsius vos absoluendo exceptis dampnis... uobis ablatis sicut videre poteritis in libello nobis porrecto, quem vobis de verbo ad verbum duximus transmittendum.«²⁰ Dubrovčanin dakle iznosi sadržaj optužbe. Prepisao je njen tekst kojeg dostavlja. Tekst optužbe nije dosad bio u cijelosti poznat, pa ga objavljujemo. Farlati je znao za taj događaj. On ga zacijelo poznaje preko ovog izvještaja dubrovačkog nad-

¹⁵ D. Farlati, *Illyricum sacrum* VI, 439—441. — C. Eubel, *Hierarchia catholica mediæ aevi* I, 1898, 184.

¹⁶ M. Barada, *Dalmatia superior*, Rad JAZU 270, 112.

¹⁷ J. Butorac, *Barska nadbiskupija*, Enciklopedija Jugoslavije, sv. 2, 381. s literaturom.

¹⁸ I. Marković, *Dukljansko-barska metropolija*, Zagreb, 1902, 25—85. i drugi autori.

¹⁹ Thalloczy—Jireček—Sufflay, *passim*.

²⁰ SCD IV, 482.

biskupa. Donosi, naime, fragment koji se odnosi na događaj²¹ Preko Farlatija o njemu pišu i drugi istraživači prošlosti barske nadbiskupije.²² Nitko ga, međutim, ne datira. U ovom slučaju, po našem mišljenju, treba razlikovati dvije stvari: 1) kad se događaj zbio, i 2) kad je opisan i predložen kao tužba na ročištu u Perugi. Pismeni tekst optužbe s opisom događaja zacijelo je predao odgovarajućoj instanci pri papinskom dvoru (kuriiji) u Perugi barski nadbiskup Ivan de Plano Carpini potkraj 1251. ili u početku 1252. kad je tamo stigao, jer ga je 24. II 1252. već prepisanog imao u rukama Dubrovački nadbiskup Ivan i poslao u Dubrovnik. To je što se tiče datacije teksta optužbe, odnosno teksta opisa događaja napada Dubrovčana na barskog nadbiskupa. Sam događaj napada, po našem mišljenju, odigrao se u drugoj pol. 1251. Tada su se na poziv pape uputili zainteresirani biskupi u Perugiu na ročište. Otputovao je i barski nadbiskup. Put ga je prema Perugi zacijelo vodio pokraj Dubrovnika. Tu je bio napadnut (coram civitate Ragusii). Tuži se da su ga Dubrovčani napali usprkos tome što je bio »sub securitate domini pape«. Taj nam podatak omogućuje stalnije datiranje događaja. Naime, Inocencije IV je 23. V 1250. naredio iz Lyona travunjskom biskupu Salviju da pozove dubrovačkog i barskog nadbiskupa i sufragane da dođu kroz 8 mjeseci k njemu na raspravu. Travunjski biskup Salvije poslao je pozive zainteresiranim strankama tek iduće godine 8. V 1251.²³ U međuvremenu papa je napustio Lyon 19. IV 1251. Budući da nije mogao otići u Rim zbog prevlasti gibelina, nastani se u Perugi, 5. XI 1251. godine.²⁴ Tada su se zacijelo njemu uputili biskupi na ročište noseći sobom poziv kao *salvus conductus* (sub securitate domini pape et cum ipsius litteris). Dubrovčani su bez sumnje znali da barski nadbiskup mora na putu za Perugiu proći pokraj njihova grada. Dočekali su ga, napali, izgrdili, zatvorili itd. Događaj se dakle može datirati u XI—XII mjesec 1251. god. kad je barski nadbiskup, noseći papinski poziv, plovio pokraj Dubrovnika na putu prema Perugi. Sam opis događaja, tužba protiv takvog postupka nastala je u početku 1252, kad je isti nadbiskup stigao u papinsku kuriiju i stvar predao u ruke određenom organu. Tekst tužbe je jako loše prepisan, mjestimično je nečitak, nerazumljiv i izbljedio.

Dok. br. 9. Izvještaj dubrovačkog svećenika Savina. On je bio službeno u pratnji dubrovačkog nadbiskupa prilikom njegova puta i boravka u Perugi da prisustvuje ročištu. Savin opisuje zgrade na putovanju i ponižavanja koja je doživljavao od strane svog nadbiskupa. Izvještaj nije bio dosad poznat. Može se pretpostaviti da ga je Savin poslao istog dana kad je poslao i svoj izvještaj dubrovački nadbiskup Ivan 24. II 1252. kao dopunu ili prilog nadbiskupovom izvještaju.²⁵

²¹ Farlati, n. dj. 103—VII, 39.

²² I. Marković, n. dj. 82. — St. Stanojević, *Borba za samostalnost katoličke crkve u nemanjičkoj državi*, Beograd, 1912, 139. — D. Gruber, *O dukljansko-barskoj i dubrovačkoj nadbiskupiji do polovice XIII st.* VZA, XV, 1913, 129.

²³ SCD IV, 420, 446.

²⁴ I. Marković, n. dj. 81—82.

²⁵ Kad smo na materiji o sporu dubrovačko-barske metropolije, slobodno mi je upozoriti na jedan detalj, koji će zacijelo olakšati rad budućim istraživačima toga pitanja. U SCD IV, 590—592, dok. br. 510 od 3. II 1255. objavljena je promemoriya dubrovačkog nadbiskupa u veži spora s Barom. Na kraju tog dokumenta, na str. 592, Smičić-klas je kurzivom dodao:

»U dubrovačkom arhivu imade pod posebnim omotom no. 66. sc. XIII. 1238—1252. fol. 5 na pergameni notarskih zapisa, po kojima se vidi kako je prokurator nadbiskupa dubrovačkog branio prvenstvo nadbiskupa dubrovačkoga nad barskim nadbiskupom.

Prilikom prepisivanja ovih dokumenata svuda je slovo »u« zamijenjeno slovom »v« gdje to traži klasični latinitet, npr. ciuitas transkribirano civitas. Ostala slova su zadržana kako su napisana u tekstu, npr. eciam, presbiter itd. Slova i riječi i dijelovi riječi koja se nalaze u okrugloj zagradi ( ) jesu dopunjena ili se daju razabrati iz teksta. Riječi i izrazi unutar uglatih zagrada [ ] umetnuo sam sâm prema smislu rečenice. Tačkice ... označuju da je mjesto nečitko ili je lakuna ili je izjedeno. Uskličnik (!) pokraj riječi označuje riječ čije čitanje nije, zbog lošeg ili manjkavog teksta, dovoljno jasno i sigurno pročitano. Sličnu ulogu ima i upitnik (?). Sve ostale riječi i izrazi ostavljeni su onako kako se javljaju u originalu bez obzira da li su gramatički ili leksički tačno napisane. Godina stavljena u oble zgrade ( ) znači da nije navedena u tekstu dokumenta, nego je izvedena na temelju njegova sadržaja. Isto tako ako je mjesto u naslovu uokvireno npr. (Venecija), znači da se ne spominje u tekstu, nego je određeno prema sadržaju ili dodano zbog lakšeg razumijevanja.

Ovo je jedan primjerak«. Upozorava dakle da ima još notarskih zapisa koje on nije objavio.

U primjerku Codexa diplomaticus-a, koji se nalazi u priručnoj knjižnici Historijskog arhiva u Dubrovniku, poslije tog Smičiklasova upozorenja, pok. sveuč. prof. M. Barada dodao je svojeručno olovkom napisan tekst:

»Divnog li materijala za dubrov. civilnu i relig. historiju! Vječna šteta, da je to samo ovdje nabacano! Izmješano ima summis! — Smičiklas u gornjem kurzivu, kaže: »imade ... notarskih zapisa«. Šteta, da se ovi nezaboravni radnici nijesu potrudili unijeti ih u ovaj codex!«

Potaknut tim upozorenjima pregledao sam odgovorajuću seriju i broj dokumenata. Pronašao sam da među notarskim zapisima u stvari postoje samo tri varijante navedene promemorije: a, b, c i ništa više. Smičiklas je objavio njenu varijantu c (SDC IV, 590—592), smatrajući da je dovoljno. Barada zaveden nešto nejasnom Smičiklasovom stilizacijom, pomislio je da je ostalo još dosta vrijednog neobjavljenog materijala (»imade ... notarskih zapisa«), kojeg je Smičiklas mimoišao. Nije se potrudio da provjeri što je u stvari preostalo, pa je izrekao previše oštar sud.

Uzeo sam u ruke sve tri varijante i usporedio ih s tiskanim tekstom. Osnovica je Smičiklasov tekst.

Varijanta a) redak 8. odozgo, na str. 591. ispod notoria treba da se doda »publica et« (isto i varijanta c).

Između 8. i 9. reda odozgo ispušten je pasus koji glasi: »Item quod dictum privilegium sic incipiebat. Çacharias episcopus servus servorum Dei dilecto in Hristo filio Andree Archiepiscopo sancte pitauritane ecclesie«, (isto je i kod var. b i c).

U 9. redu odozgo poslije izraza constituimus te etc u ovoj se varijanti navodi: »Constituimus te omnibus diebus vite tue esse pastorem te et successores tuos super istam provinciam, Inprimis Çachulmie Regno et Regno Servilie, Tribunieque regno, Civitati namque Catharinensi seu Rose atque Polatensi cum ecclesiis et parochiis eorum« (isto to i u var. b i c).

U 13. redu odozgo umjesto fuerint piše »sunt« (isto var. b i c).

U 9. redu odozgo umjesto undecim piše »X« (var. b isto X, var. c piše decem).

U 6. redu odozdo ne piše Servie (isto var. b i var. c).

U 21. redu odozgo umjesto privilegia supradicta piše »privilegium supradictum«

Varijanta b) 14. redu odozgo nema omnibus.

Varijanta c) 9. red odozgo umjesto clausola piše »clausula«.

11. red odozgo umjesto obsedit piše »invasit«.

20. red odozgo umjesto eiusdem piše predicte

25. red odozgo umjesto vacans piše vacavit

16. red odozdo umjesto Arinzerius piše Rogerius

14. red odozdo umjesto Arinzerii piše Rogerii

4. red odozdo nema et satellites suos

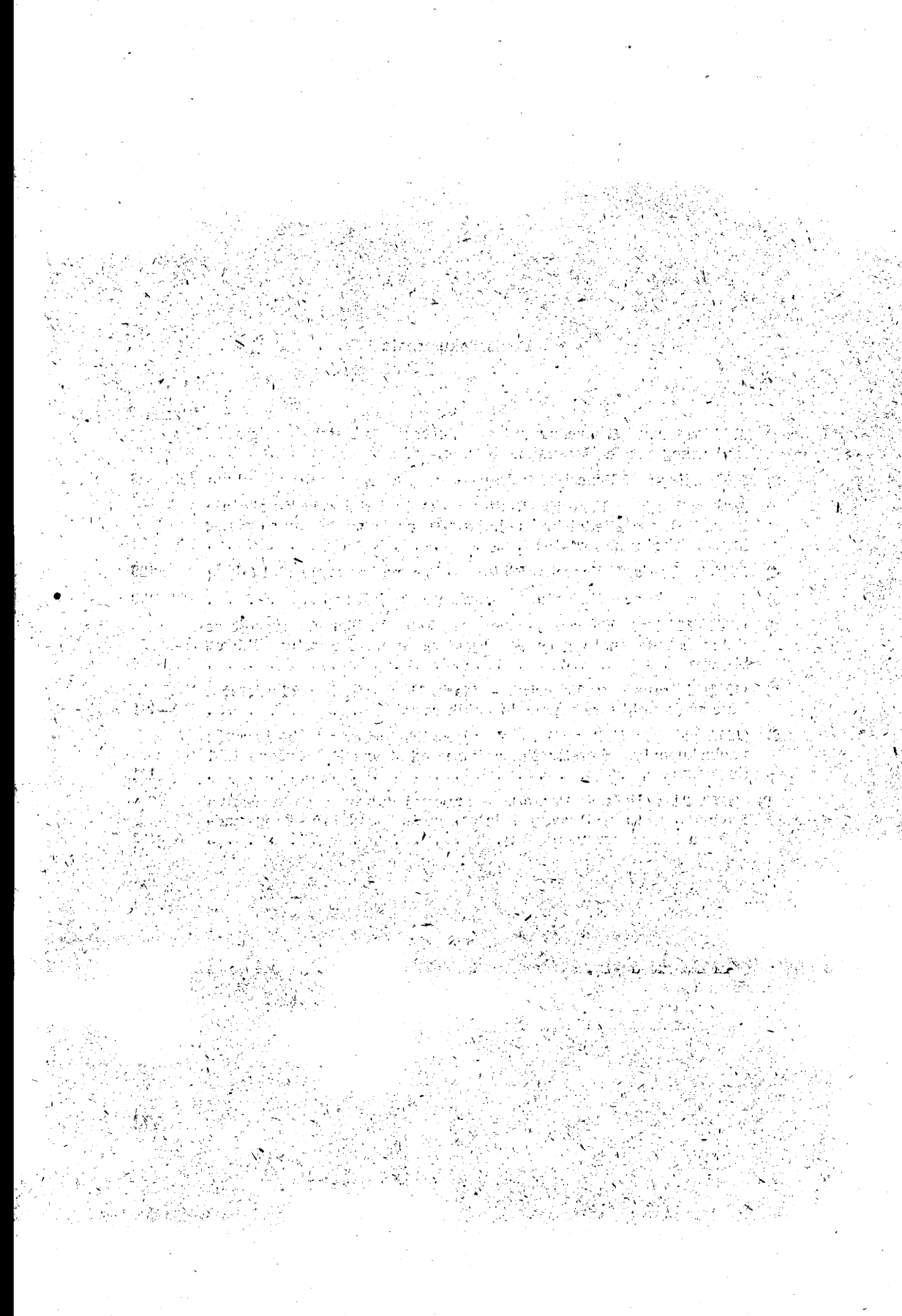
1. red odozdo nema in partibus illis.

Na poledini mlađim rukopisom je dodano: »Memoriale per l'invitato a Roma nella causa dell' Arciv. di Ragusa coi suffraganei 1238—1252. Aringerius arch. Ragusinus.«

N. B. Kad je rukopis već bio u tisku pronašao sam da je dok. br. 6 objavljen u SDC V, 581 s netačnom datacijom i netačnim imenom kotorskog biskupa.

Popis dokumenata

	Strana
1) 1206, kolovoz. (U Recanatiju). — Ugovor o prijateljstvu između talijanskog grada Recanatija i Dubrovnika	125
2) 1207, svibanj. U Veneciji (Rialto). — Priznanica o namirenom dugu	125—126
3) 1238, svibanj. U Veneciji (Rialto). — Općina dubrovačka obećaje isplatiti dug nasljednicima pokojnog Ivana Dandula, dubrovačkog kneza. (Carta securitatis)	126—127
4) 1244, 23. lipnja. U Veneciji (Rialto). — Vjerovnici traže isplatu duga	128
5) 1248, 24. siječnja. U Draču. — Isprava o prodaji soli	128—130
6) (1247—1249). (U Kotoru). — Diodatus, kotorski biskup obvezuje se dubrovačkom senatu da će biti objektivn u parnici protiv njihovog biskupa	130
7) (1251), 4. travnja. (U Veneciji). — Marin Maurocenus, dužd mletački šalje svoje poklisare u povodu nekih razmirica	130—131
8) (1252, početak. U Perugi). — Neovjerovljen prijepis tužbe barskog nadbiskupa Ivana protiv zlostavljanja od strane Dubrovčana 1251 (?) godine	131
9) (1252, 24. veljače. U Perugi). — Izvještaj dubrovačkog svećenika Savina o putu u Perugiu i lošem postupku dubrovačkog nadbiskupa Ivana prama njemu	132—133

1.

1206, kolovoz. (U Recanatiju). — Ugovor o prijateljstvu između talijanskog grada Recanatija i Dubrovnika.

1206, mense augusto. (Recanati). — Recanati, castrum Italiae, cum Ragusa pacem et amicitiam constituit.

In nomine domini Iesu Christi. Anno ab incarnatione eiusdem millesimo ducentesimo sexto, mense augusto, indictione nona. Ego quidem Guilielmus de Marco et Nicola Albertistefi et Achilles Albertii et Berganniatus Carbonis et Manens Rainaldi infantis, consules Racanati, voluntate et consensu totius consilii predicti castrum, promittimus, bona fide sine fraude et malo ingenio, pacem firmam et amicitiam observare omnibus hominibus Ragusii. Et promittimus eosdem in nostro districto et pertinentiis nostre terre manutenere et eos pro posse iuvare in personis et rebus bona fide sine fra(u)de et malo ingenio. Et hec omnia idem consules iure iurando corporaliter facto firma et rata promiserunt tenere et observare.

Signum proprie manus Guilielmi de Marco.

Signum manus proprie manus Nicole Albertistefi.

Signum manus proprie dicti Achillis et Berganiati.

Signum proprie manus domini Manentis. Qui ita ut supra scriptum est firma promiserunt tenere.

+ (Signum crucis).

Na poledini mladim rukopisom: I consoli di Recanati pace e amicizia coi Ragusei.

Pergamena 13,5 × 19 cm. Signatura: Prep. 13 N° 205.

2.

1207, svibanj. U Veneciji (Rialto). Priznanica o namirenom dugu.

1207, mense madio. Rivoalti. — Aposta de debito persoluto.

In nomine domini Dei et salvatoris nostri Iesu Christi. Anno domini millesimo ducentesimo septimo, mensis madii, indictione decima, Rivoalti. . . . . et Petrus Barbani, Johannes Pino et Jacobus Damolino et Daniele et Leonardus . . . . . Dandulo, Domincus Davançigo . . . . . Johannes Malaça et Joh(an)nes) . . . . . et Marcus Flamengo, Gumbertus specialis cum nostris heredibus, Vibert (?) . . . . . et nostris heredibus de illius videlicet instrumenti carte quam nobis fecistis in Ragusio, anno domini millesimo . . . .

..... habens quod vobis dedimus in tali pacto continencia et obligatione ut in eis legitur. Nec non etiam de omnibus rebus vel specialibus magnis vel parvis, et quecumque nobis dare debuistis et etiam de quanto cumque nos requisivimus vel requirere potuimus aut vos nobis dare debuistis per quodvis ingenium cum carta et sine carta, iuste quoque aut iniuste, ab initio usque modo per curiam et sine curia ex toto per omnia et etiam de super omnia a(d) . . . . . plenissimam rationem fecistis et de super omnia deliberastis etiam per sacramentum. Amodo igitur in integre mihi so(lvit) . . . . . nichil inde remanens nec etiam de ulla re de sub celo quam homo cogitare vel dicere possit. Unde requirere aut compellere [amplius valeamus per] ullum ingenium parvum neque magnum. Easdem suprascripte instrumenti carte vobis reddimus. Si exemplum [inde aparet] . . . . . invane et vac(uum) per omnia existat et cartule ad vos nobis facte de in retro tempore ubicumque in[vente fuerint in eternum sint rupte]. Quod si unquam tempore contra hanc presentem securitatis cartam ire temptaverimus tunc componere promittimus cum [nostris heredibus] . . . . . vobis et vestris heredibus auri libras quinque. Et hec securitatis carta in firmitate sua permaneat. Signum suprascriptorum Petri Barbana et Angeli . . . . . Rugerii Premarini et Johannis Pino, Vitalis (?) Dandulo, Dominici Davançago, Johannis Trivisano, Jacobi Damolino et Daniele et L(eonardi) . . . . . et Martini . . . . . Nicolai Magno, Andrea Marignuni et Marci Flamengo, Gumberti . . . . .

.....
+ Ego Marcus Trivisano, testis.
.....

(Signum notarii). Ego Johannes Bonus, presbiter et notarius complevi et roboravi.

Pergamena 27 × 27,5 cm na desnoj strani teško oštećena i izjedena. Zbog toga se ne mogu u potpunosti razabrati osobe i sadržaj.

3.

1238, svibanj. U Veneciji (Rialto). — Općina dubrovačka obećaje isplatiti dug nasljednicima pokojnog Ivana Dandula, dubrovačkog kneza. (Carta securitatis).

1238, mense madio. Rivoalti. — Commune Ragusii successoribus Johannis Danduli, olim comitis Ragusii debitam summam persolvere promittit. (Carta securitatis).

In nomine domini Dei et salvatoris nostri Iesu Christi. Anno domini millesimo ducentesimo tricesimo octavo, mensis madii, indictione undecima, Rivoalti. Manifestum facimus. Nos Johannes Teupulo comes Ragusinus, filius illustrissimi domini Jacobi Teupulo, dei gratia ducis Venetiarum et Andreas de Balistava, missus comunis Ragusii, secundum quod continetur et legitur in quadam instrumenti carta confecta per manum presbiteri Piscalis et comunis notarii tenor cuius talis est: Anno incarnationis domini millesimo ducentesimo tricesimo octavo, mense martii, quintodecimo die intrante, Ragusii. Nos quidem comittentes Johannes Teupulus, comes Ragusii, filius domini Jacobi Teupuli, illustrissimi ducis Venetiarum cum consiliariis et populo Ragusii ordinata curia cum sonitu canpane, committimus tibi namque misso nostro

Andree de Balistava ut quicquid, cum voluntate domini nostri Johannis Teupuli comitis nostri, dixeritis domino nostro Jacobo Teupulo duci Venetiarum et commissariis domini Johannis Danduli, quondam comitis Ragusii, vel quicquid cum ipsis feceris (u tekstu piše fecerit) aut ordinaveris cum voluntate predicti domini Johannis Teupuli, comitis nostri, nos comune Ragusii imperpetuum habebimus firmum et stabile et contra illud non faciemus. Hec autem carta commissionis in sua firmitate permaneat et nullo testimonio rumpi possit. Hii sunt testes: Paulus Ranane, Bocinus Babalii, Clemens Sersii, curie iudices. Et ego presbiter Pascalis et comunis notarius juratus scriptor sum et testis, complevi et roboravi. Vobis dompno Jacobo priori sancti Georgii de Alega de Veneciis, Phylippe uxoris Phyllyppi Delfino de confinio sancti Luce, atque Armine uxori Balduyni Quirini de confinio sancti Pauli, commissariis domini Johannis Dandulo bone memorie comitis Ragusini et vestris successoribus nomine nostro et nomine dicti comunis Ragusii, quia coram prefato domino duce Venetiarum et eius consilio devenimus vobiscum in pacti convenientia de omnibus salariis et debitis sive rationibus que vel quas nomine dicti comitis domini Johannis Dandulo vobis commissi ad inquirendum vel petendum et excutiendum poteratis ipsi comuni Ragusii per aliquam huius mundi rationem. Tali quidem ordine quod nos nomine comunis Ragusii tam pro salario quam pro aliis rationibus sive debitis debemus vobis libras grossas venetas duo milia quattuorcentas sexaginta novem, de quibus vos recepistis libras grossas venetas duo milia ducentas triginta quinque et nomine dicti Johannis Dandulo nunc vobis dare tenemur libras grossas venetas duo milia ducentas octuaginta quatuor pro nostro dicto comuni Ragusio, quarum solutio sic fieri debet quod per vos vel per vestrum missum debitis accipere et habere libram unam per centenarium ab omnibus Raguseis undecunque Venetias advenerint donec summa dictarum librarum venetarum duo milia ducentarum octuaginta quatuor integre vobis fuerit persoluta vel vestris successoribus. Et si aliquis hominum de Ragusio veniens Venetias esset rebellis ad solvendum vobis dictam unam per centenarium de voluntate nostra est et nostri comunis ut per vim dominus dux ipsum hominem tamdiu et eius bona faciat detineri donec unam per centenarium persolverit vobis sicut superius inter nos est ordinatum. Et vos pro omni eo quod acceperitis a quocumque Raguseo eidem comuni Ragusio plenam securitatem faciatis et sic fiat donec dicta pecunia fuerit persoluta. Insuper sciendum est quod vos domine prior in commendacione retinere debetis de istis denariis libras grossas venetas parvorum mille. Amodo usque ad quinque annos pro çoia et rebus quas habet vel abstulit Paganica uxor que fuit dicti comitis domini Johannis Dandulo. Et si infra terminum quinque annorum deveneritis ad concordiam cum dicta domina Paganica facietis quicquid vobis placuerit de illis libris grossis venetis mille cum commissariis vestris dictis dominabus. Si vero infra quinquenum non venire poteritis in concordia transacto spacio quinque annorum liceat vobis facere de ipsis libris grossis venetis mille quicquid vobis placuerit. Signum suprascripti Andree qui hec rogavit.

- + Ego Johanes Teupulo comes Ragusii, manumissi.
- + Ego Johannes Iustiniano vicem domino duci, testis.
- + Ego Jacobus plebanus sancti Bartholomei, testis.
- + Ego Michael sancti Bartholomei presbiter, testis.
- + Ego Donatus sancte Marie matris Domini presbiter et notarius complevi et roboravi.

Pergamena 18,4 × 41,2 cm.

4.

1244, 23. lipnja. U Veneciji (Rialto). — Vjerovnici traže isplatu duga.

1244, 23. iunii. Rivoalti. — Creditores solutionem cuiusdam debiti petunt.

In nomine Dei eterni, amen. Anno ab incarnatione domini nostri Iesu Christi millesimo ducentesimo quadringentesimo quarto, mensis junii, die octavo exeunte, indictione secunda. Rivoalti. Per virtutem unius instrumenti carta confecta per manum presbiteri Pascalis et comunis Ragusii notarii iurati, tenor cuius talis est. Anno [ab incarnatione] domini millesimo ducentesimo quadringentesimo quarto, mensis madii, quarto die intrante, indictione secunda, Ragusii. [In or]dinata curia cum sonitu [canpane]. Nos quidem Clemens Sersii, Rosinus Goyslavi, Johannes Pecorario, Andreas Ra(gnina)..... consiliarii et cunctus populus [Ragusii]..... domini nostri Jacobi Teupuli excellentissimi ..... persolvantur duorum milia..... pensacione exercitur..... Vos domine..... comitis nostre civitatis..... ut quicquid inde dixeritis firmam..... predictum promisit et ordinavit et obligavit..... presbiteri Pascalis et comunis Ragusii notarii iurati..... complevi et roboravi et firmavi meo signo signavi et cetera. Manifestum facio. Ego supradictus Gracianus Dandulo de confinio sancti Pauli, quod recepi cum meis heredibus a vobis Martino Cassulo de confinio sancti Gervasii et a [vobis] Marco Margariti de confinio sancti Severini [de Venetiis]..... libras denariorum venetorum mille et quatragentas..... quas nomine eiusdem comunis Ragusii domino nostro duci pro recto pensacione dati exercitur..... dedistis..... scriptum..... dictum comunis Ragusii debet per se vel per suum missum dare et deliberare vobis vel vestro misso vel filiis de Cassulo de confinio sancti Jacobi de Culpo in Ragusio infra unum mensem et medium postquam ibidem intraverit cum hac presente carta manifesta salvos in terra sine omni periculo et occasione. Hec autem que suprascripta sunt si dictum comune non observaverit tunc emendare debeat cum suis successoribus vobis vel vestris heredibus omnia vestra suprascripta in duplum. De omnibus que habere visum fuerit in hoc seculo et inde in antea ipsum capitale et duplum prode laboris de quinque [in] sex per annum. Signum suprascripti Graciani Dandulo qui hec rogavit.

+ Ego Jacobus Dandulo, testis.

+ Ego Marcus Gradonicus, testis.

(Signum notarii). Ego Donatus sancti Stephani confessoris presbiter. plebanus et notarius complevi et roboravi.

Pergamena 16 × 25,6 cm teško oštećena osobito između 7. i 14. retka. Preko teksta u sredini urezana tri znaka križa.

5.

1248, 24. siječnja. U Draču. — Isprava o prodaji soli.

1248, 24. ianuarii. Dyrrhachii. — Instrumentum de venditione salis.

+ Signum manus proprie Pascalis Saruppi qui hoc firmat.

+ In nomine domini Dei eterni. Anno dominice incarnationis millesimo ducentesimo quadragésimo octavo, die veneris, vicésimo quarto, mense Ja-

nuarii, indictione sexta. Ego quidem Pascalis Saruppi civis dyrachiensis qui in hoc dicto signum crucis superius propria manu feci et affirmavi. Coram probis hominibus testibus subnominatis. Quod cum tu Paulus de Vulcinna, civis Ragusii, procurator et certus nuntius comiti et universo consilio eiusdem civitatis missus ab ipsis Dyrachium causa ad emendum miliaria salis decem ad opus comuni dicte civitatis Ragusii. Manifeste declaro me convenisse tecum et promississe vendere tibi miliaria salis decem, quo dicto pacto inter nos affirmato et salem a me tibi vendito et assignato, que tu pepigisti ipsa decem miliaria(a) recipi facere deberes hinc per totum mensem madii primo venturum, pro quo sale teneris tu sive... (com)unaliter hinc ad unum annum yperpera quingenta pro quolibet yperpero denariorum grossorum venetorum tredecim et si..... a decem miliar(i)a sale bruno videlicet non habuero recipere debetis uno miliario de sale albo ad perficiendum decem miliaria mea [dicta] precio. Et si fortasse a(n)te terminum supra dictum prefatum salem totum auferri non poteritis tenemini solve(re).... secundum usum civitatis. Et cum dictum salem volueritis recipere, teneor ego dare mensuratorem et conducere usque ad litum meis expensis exceptis modio quod erit comunaliter. Et vos autem recipere debetis ipsum salem in lontris sive imbarcis in expendiis vestris. Et quot haberes necesse fuerit dare sine mensuratore. Unde voluntarie sollempni stipulatione interposita gva(r)diam tibi dedi et me ipso fideiussore posito quatinus dicta decem miliaria salis ad dictum terminum etiam ut sine bene ad recipiendum ego vel mei heredes tibi vel certo misso vel comisso de dicto consilio civitate Ragusii, demus et persolvamus sine lege vel aliquo interposito capitulo. Quod si contra prefata fecero et prefatum salem tibi sive certo nuncio civitatis Ragusii ad prefixum terminum per me sive per certo meo misso vel comisso dare noluissem, obligo me tibi sive dicto comunali supra dicta yperpera quingenta et quod justum est imperiali curie et omne damnum et expensas et interesse componere. Et si vos dicta quingenta yperpera ad terminum supra dictum per te sive per certum nuncium dicte civitatis vel comuni(s) eiusdem non solveritis tenemini pro unoquoque mense pro lucro dicta quingenta yperpera, yperpera viginti usque dum mea voluntas fuerit prefata quingenta yperpera vobis laxari, habendi ego potestatem et auctoritatem si omnia supradicta non observaveritis capiendi mercatores et homines dicte civitatis ubicumque eos invenire potero et tantos de rebus suis et mercimoniis quod ego possim fieri in integre pagatus penitus et solutus. Dicta quingenta yperpera cum toto lucro et omne damnum et expensas quas factururus fuero in curia vel extra curia pro prefata pecunia recuperanda. Et a magis a vobis securus esse mihi tradidisti procuracionem quam a comite et a suo consilio pro porto memorato ab ipsis tibi potestatem datam. Et ad vobis omnia supradicta et observanda et adimplenda promisi sub pena prenominata. Districto me ipso venditore, obligatore et fideiussore quilibet dedi vobis et vestris heredibus pignora de me et meos heredes per omnia nostra pignora sine causa (u tekstu piše canla) et appellatione donec prelecta omnia inviti adimpleamus. Quod modo scripsit rogatu Nicolaus diaconus imperialis et publicus dyrachii notarius. Anno, mense, die et indictione pretitulatis.

† Signum manus Kur Cumanj Scudrin, qui testis est.

† Signum manus Nicolai de Gadeleto, qui testis est.

† Mateus, filius de Nicola Divacia.

† Signum manus Martholi, filii Johannis de Martholoi.

- † Signum manus Nicolai Casimere, qui testis est.
- † Ego Marcus de Zanzo, sum testis.
- † Ego Marinus Iulianus, testis.
- † Ego Johannes Cauçolo, testis.
- † Ego Nicolaus, diaconus imperialis et publicus Dyrachii notarius. (Signum notarile).

Na poledini: Super comune Ragusii pro sale quem comparavit Paulus de Velcinna. Instrumentum super salem comparatam de .....

Pergamena 15,3 × 32,6 cm sa tri lakune.

Signatura: Prep. 13 N° 326 a, b

6.

(1247—1249. U Kotoru). — Diodatus, kotorski biskup obvezuje se dubrovačkom senatu da će biti objektivan u parnici protiv njihovog biskupa.

(1247—1249. Catari). — Diodatus, episcopus catarensis senato ragusino se in causa contra archiepiscopum ragusinum iustum esse obligat.

Viris nobiles et discretis iudicibus et consiliariis Ragusii. D(iodatus) Dei gratia episcopus et T(heodorus) archidiaconus ecclesie Katharensis, salutem in domino sempiternam. Vestrarum litterarum tenore lecto et intellecto vestre discrecioni grates referimus copiosas. De eo videlicet quod nos rogando premonere voluistis ne in causa de qua scripsistis in qua cognoscenda et fine debito terminanda, sumus ex iniunctione summi pontificis iudices delegati. Contra Deum et contra iusticiam procedere deberemus et specialiter contra dominum archiepiscopum patrem vestrum immo et nostrum, quem et nos ipsi honorare revereri intendimus ut vos ipsi. Verum cum simus, ut prediximus patris universalis ecclesie delegati iudices in hac parte et iudicium proprium esse debeat ut equitati innitantur non declinantes ad dextram vel sinistram. Hoc quod nos rogastis et ipsi proponimus facere modis omnibus Deo dante, ut videlicet audita causa utriusque partis et examinata diligenter veritate, in nullo a iusticia deviemus, sed quicquid cum Deo rectum esse diiudicare potuerimus secundum iniunctum nobis officium fine debito termineremus.

Na poledini: Risposta del vescovo di Cattaro Diodato al Senato di Ragusa, sulla questione di quest'archivio della cui controversia esso è giudice delegato dal pontefice.

Pergamena 18,3 × 7,1 cm. Signatura: Prep. 13 N° 272.

7.

(1251), 4. travnja. (U Veneciji). — Marin Maurocenus, dužd mletački šalje u Dubrovnik svoje poklisare u povodu nekih razmirica.

(1251), 4 aprilis. (Venetiis). — Marinus Maurocenus, dux Venetiarum suos ambaxatores occasione aliquarum discordiarum Ragusium mittit.

Marinus Maurocenus Dei gratia Veneciarum, Dalmatie atque Chroviae dux, dominus quarte partis et dimidie totius imperii Romanie, viris providis,

judicibus, consiliariis et..... civitatis Ragusii, fidelibus suis salutem. Cum occasione controversie ac discordie..... in civitate Ragusii sicut cognovimus, videlicet nobiles et sapientes Jacobum Basilium et P..... Dandum fideles nostros karissimos.... ambaxatores Ragusium presenciamus de .... vobis universis et singulis per nos et nostrum consilium districte precipimus et.... eisdem ambaxatoribus nostris debeatis devote et fideliter obedire tam de.... (pre)cepta et ordinamenta eorum omnia in omnibus et per omnia sollicitè observantes ita quod..... possimus merito comendare. Data in nostro ducali palacio, die quarto intrante, mense aprilis, indictione nona.

Pergamena 26,6 × 12,2 cm s jednom većom i drugom manjom lakunom.

8.

(1252, početak. U Perugi). — *Neovjerovljen prijepis tužbe barskog nadbiskupa Ivana protiv zlostavljanja od strane Dubrovčana 1251 (?) godine.*

(1252, in principio. Perugii). — *Copia questionis Johannis, archiepiscopi antibarensis contra Ragusinos propter iniurias ei illatas anno 1251 (?)*.

Proponit coram vobis domino cardinali frater Johannes archiepiscopus antibarensis contra dominum archiepiscopum Ragusii, quod olim dum ipse transiret per mare coram civitate Ragusii sub securitate domini pape et cum ipsius litteris, homines dicte civitatis Ragusii intelligentes a guardiano (?) qui navigium dicti antibarensis exiverat (!) quod idem archiepiscopus transiret. Cum suis exierunt de dicta civitate in navigio et insecuti. Alii proicerunt lanceam, alii miserunt iacula in navigium eiusdem antibarensis archiepiscopi et capto tandem navigio clamabant: veni archiepiscope! Et ceperunt illo vehementer, graviter et turpiter eundem archiepiscopum, abbatem Santi Salvatoris et alios qui cum eo erant. Et his recedentibus cum magno tripudio quasi de triumpho venissent. Quidam de populo stantes in terra respondebant capientibus (?) dicentes: Date nobis archiepiscopum et abbatem ut clentremus eis! Et alii clamabant: Excoriantur! Et alii dicebant: Submergantur! Et alii subinferebant dicentes se potius velle cum periuratis (?) etiam partem habere quam ab incepto proposito resilire. Cum inter haec..... ex eis omnibus illudientur per decem et VII dies eosdem sub gravi custodia carcerantur. Et hoc fecerunt per concionem et consilium civitatis predictæ Ragusei sacrilegos violentes et exarcitos (?). Dictus archiepiscopus sciens de facto et de iure non posset iniuste absolutum ulla satisfaccione vel excusacione prestita ab isto archiepiscopo memorato occasione cuius absolutionis injuste. Et propter fratrem ipsius archiepiscopi Ragusii prefati homines Ragusii ullam absolutionem non pecierunt nec curaverunt nec curare satisfacere prefato antibarensi archiepiscopo de predicta offensa, nec de bonis que abstulerunt eidem quem offensaverunt (?) exceptis ablatis existimat idem archiepiscopus yperpera duo milia. Ad que petit eundem archiepiscopum Ragusii sententialiter condemnari. Salvo autem etc.

Pergamena 13,9 × 11,6 cm izbljedila, teško čitljiva i razumljiva.
Signatura: Prep 13 N° 324.

(1252, 24. veljače. U Perugi). — *Izvještaj dubrovačkog svećenika Savina o putu u Perugiu i lošem postupku dubrovačkog nadbiskupa Ivana prema njemu.*

(1252, 24. februarii. Perugii). — *Relatio Sabini, presbyteri ragusini de itinere Perugium et questio contra Ioannem, archiepiscopum ragusinum.*

†In primis domini P(etrus) et Savinus faciunt [questionem] de archiepiscopo et Blanco. Dominus Archiepiscopus astavit quod ultimam (?) voluntatem et voluit me mittere ad Ragusium pro nuncio ad comunitatem. Et idcirco quia ego nolui ire ipse michi tantam contulit verecundiam. Et postquam vidit nos manere ad ignem ad calefaciendum, expulit nos ab igne et precepit cognatori ut si alia vice illic erimus daret solum de aqua vullenio (?) per visum. Et fecit nos dormire in portis per magnum frigus et noluit nobis dimittere sclavinas cum ca. . . . . ubi poteram(us) bene iacere. Et primo misit ibi virum (?) qui dimiteret nobis habere nostros lectos. Et hoc in patiencia tulimus propter honorem nostre civitatis. Dispersis nostris soldis et denariis quos habebamus stando nos in Veneciis sic nescio, que nova sibi venerunt denaria et dixit nobis: accomendetis mihi X soldos de denariis crossis super duobus nappis argenteis. Et nos propter honorem nostre civitatis ei accomodavimus et noluimus pignus. Et ipsos dedit Blanco suo clerico et ivit suam viam. Et quando Blancus nunciavit, non reddidit rationem de ipsis, et nos non quesivimus ab eo rationem idcirco quod ei accomodavimus. Et idem archiepiscopus propter nova quod audit que Blancus retulit, incepit ordinare iter per ambulare ad curiam. Et ego Savinus habebam denarios fratrum predicatorum XXXVII libras venitialium grossorum, et ipse mihi dixit: accomoda mihi istos, quia non habebamus expensas cum quibus possumus. Et ego accomodavi ei propter honorem civitatis. Et postea fecimus nobis prestare XV libras denariorum crossorum super comunitatem et ego dixi eidem diacono: redde mihi si placet denarios fratrum predicatorum de istis. Et ipse noluit mihi reddere. Et ego tuli hoc in patientia propter honorem civitatis. Ivimus ad Fanum comparavimus quatuor equos. Et ipse archiepiscopus equitavit meliorem eo quod decebat, ego in secundo per voluntatem domini Petri, et Blancus per suam voluntatem tertium et domino Petro remansit quartus peior. Eundo per viam Blancus eo quod ego equitabam illum equum maximam invidiam referebat et murmurabat se nimium idcirco quod ego habebam meliorem equum ipso. Et totum hoc ego tulebam propter honorem civitatis. Et Blancus propter nimiam invidiam fecit proicere foras de nostra domu duos bonos infantes qui equos bene preparavissent et faciebant alia bene. Et ego nullam facio murmuracionem. Et ad huc pacavimus naulum XI centenarios de flectarum fiendum a Ragusa in Parentia et a Parentia usque in Venetia. Et solvimus ei naulum et nullam facimus murmuracionem. Et ex eo fuimus ad Perusium ubi moratur curia. Archiepiscopus et Blancus et magister Leonardus sine nobis simul consulerant et consilio eorum facto vocaverunt nos intus in camera. Et dixit archiepiscopus mihi et domino Petro: pacate X libras denariorum crossorum magistro Leonardo. Et nos diximus ei: pro quo? Et ipse dixit: quia vult esse vester procurator. Et nos diximus ei sufficeret ei CL de vennitialis parvis. Et ipse dixit et quasi se fingere multum habere pro malo et dixit penitus: volo ut detis ei tantum. Et nos dedimus ei sed non libenter.

Et priori precepit nobis ut daremus III libras denariorum crossorum abbotato. Et nos dedimus ei libenter. Et non erat aliquis qui custodiret equos. Prego archiepiscopum et Blancum ut mitterent mihi unum famulum, et ipsi invenere quidam (!) famulum. Blancus et Petrus (?)..... precipiebant ei nimium quod erat bonus famulus et precipiendo cum iniuria et dicendo ei verecundia. Et ipse propter iniuriam maximam, quam non poterat tollerare, ivit suam viam cum equo archiepiscopi et cum sella. Et ex inde ibamus ad curiam. Dominus archiepiscopus equitabat equum meum et Blancus alium et peiorem, aliquando dominus Petrus, aliquando ego. Et cum aliquis nostrum equitabat, unus remanebat ad custodiendum domum et alius equitabat in peiore. Et Blancus nolebat ambulare nec equestrare (?) et nos pro servitio civitatis non possumus ire equestre ad curiam. Et cum ego volebam equitare ad curiam, Petrus, nepos archiepiscopi, dixit: equitare vis? Et idcirco quod ego equitavi dedi ei capam meam ad conservandam. Et ipse non voluit mihi reddere, Et archiepiscopus et Blancus non cessant dicere mala verba de nobis et nec de omnibus hominibus civitatis. Et cum nos vocant dicunt: o pecudes! Et nos totum tolleramus propter honorem nostre civitatis. Et ad huc quando venerunt ambassatores de Veneciis ad curiam et nos cum archiepiscopo ivimus ad ipsos. Et unde de ipsis ambassatoribus dixit archiepiscopus: hec discordia que est inter Ragusa et Venetia magna pars advenit per vos. Et archiepiscopus dixit quia homines de Ragusa voluerint facere consilium meum. Et id quod fecerunt non fecerunt per me, quia quando s(unt) tales homines nolunt facere alicuius consilium.

Pergamena 10,7 × 42,7 cm. Signatura: Prep. 13 No 6.

Nastavit ce se.